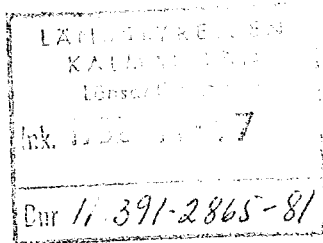

Michael Delden
amanuens

1982-11-16

1569/82

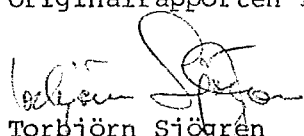
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsantikvarien
Fack
391 86 KALMAR

Antikvarisk kontroll Stadsporten Kavaljeren, Kvarnholmen, Kalmar stad och kommun, Småland.

./. Härmed översändes rapport över rubr. kontroll utförd av amanuens Michael Delden under tiden april - augusti 1982.

Ett exemplar av rapporten översändes samtidigt till uppdragsgivaren, Kalmar Kommun, Fastighetskontoret, Kalmar samt Riksantikvarieämbetet, Stockholm.

Originalrapporten förvaras på Kalmar läns museum.

Torbjörn Sjögren
1. antikvarie

ad acta 1982-12-07

Burhammar

11.391.2865-81

RAPPORT

Stadsporten Kavaljeren, Kvarnholmen, Kalmar stad och kn, Småland

Den antikvariska kontrollen föranleddes av restaureringsarbeten vilka i huvudsak omfattade dränering och omläggning av de båda kasematternas tak samt omfogning av skadade murdetaljer.

Historik

Portvalvet Kavaljeren eller Storbrovalvet uppfördes 1697 som en av de slutliga etapperna i Kvarnholmens befästningsring. För utformandet stod fortifikationskapten Schmidt. Då Erik Dahlberg 1681, dåtidens skickligaste ingenjörsofficer övertog ledningen för befästningsarbetena i Kalmar övergavs idén om tjocka jordvallar för att ersättas av valvslagna murar med innanförliggande proviantkällare och uppehållsutrymmen för vakthavande personal s k kasematter. Kavaljeren med sina valvslagna rum på var sin sida om portvalvet utgör ett gott exempel på utformandet av denna befästningsarkitektur. Portvalvets krön har genom sitt läge med god insyn från Kalmarsund tidigare utnyttjats för placering av sjömärken.

Grävningstid, Arbetsledning

Arbetena utfördes som AMS-projekt i regi av Fastighetskontoret, Kalmar kommun, under tiden april - augusti 1982.

DokumentationSituationsplan.

Principskiss västra valvet sektion sk 1:100. Inga muruppmätningar gjordes i anslutning till den antikvariska kontrollen.

Foto: svartvita, småbild, neg.nr. KLM:s nummerserie

E 18930, E 18936 - E 18944, E 19002 - E 19037, E 19038 - E 19046, E 19066 - E 19084, E 19092 - E 19118, E 19443 - E 19446, E 19661 - E 19669.

Arbetsbeskrivning

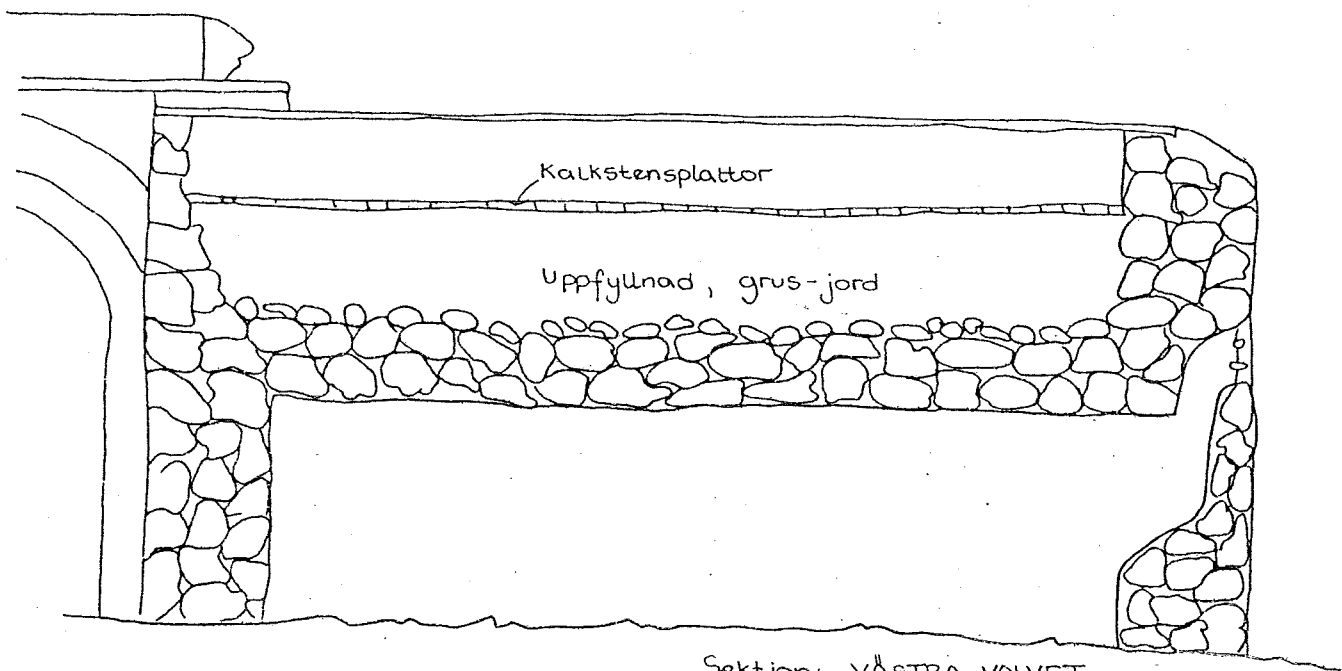
De två åtgärdade kasematternas tak utgör en del av det promenadstråk vilket löper längs den bevarade södra delen av stadsmurens krön. De två flata mur- omgärdade kalkstensbelagda taken vilar på en kraftig upptill 2 m tjock fyllning av jord och grus. På grund av dålig avrinning samt skadade kalkstensplattor står fyllnadslagret ständigt fuktat, vilket har en menlig inverkan på de underliggande valven och murarna. Vittrade fogar samt sättningar i

de övre murpartierna utgjorde ytterligare detaljer vilka behövde åtgärdas. Under den V kasemattens valv stod ännu kvar den kraftiga stämpningsanordning av trä uppsatt under 2:a världskriget. Valvet var stämpat för att kunna bära ett större sjömärke vilket var rest på taket. Denna träkonstruktion avlägsnades under reparationsarbetena och utrymmena rengjordes från allt fuktspridande material varefter golvet avgrusades. Den planerade lagningen av V kasemattens spis samt lagning av invändiga fogar fick dock uppskjutas på grund av tidsbrist.

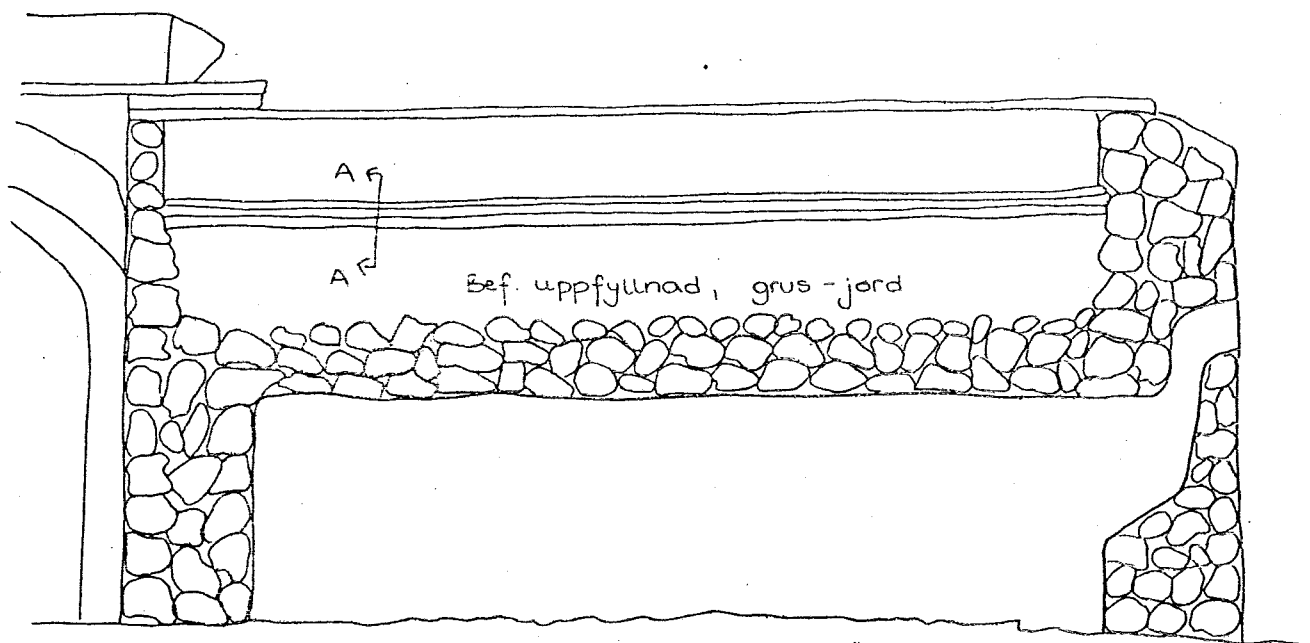
Som framgår av principskissen avlägsnades på båda kasematterna de i bruk lagda kalkstensplattorna från 1920-talet. Därefter schaktades fyllnads- lagret ner 0,2-0,3 m. Efter utjämning göts direkt på den befintliga fyllningen en armerad 10-12 cm tjock betongplatta. På denna lades därefter ett fuktisolerande lager av Bituthene. Över denna fuktspärr placerades ett ca 10 cm tjockt lager av grus med inlagda dräneringsrör av plast. Vattnet från detta dräneringslager leddes ner genom nu upptagna hål till de nedre vattenutkastarna på kasematternas N sida. På Ö kasematten sattes de ännu användbara äldre kalkstensplattorna med avrinning mot de befintliga övre vattenutkastarna i norr. Till den V kasemattens tak beställdes nya plattor i hyvlad kalksten från Öland. Vattenavledning ordnades på samma sätt som på den Ö delen. Av kostnadsskäl kunde endast en översyn av brukfogarna ske på de lätt åtkomliga murdelarna vid kasemattakens sidomurar. Fogarna var här starkt anfrättasamt uppspruckna då cementinblandat bruk blivit använt vid tidigare lagningar. Kalkstensportalen vid V kasemattens tak vilken tidigare nedmonterats på grund av rasrisk, återuppsattes på sin tidigare plats. Vissa vittrade sektioner vid sidopartierna ersattes av ny kalksten. Resterande skador lagades med rent kalkbruk. Portalens delar hålls fast vid muren av rostfria, brickförsedda bultar vilka svartmålots.

Michal Delden

amanuens

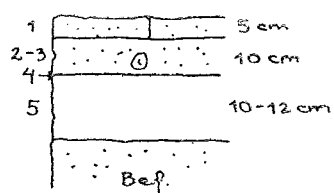
Sektion: VÄSTRA VALVET
FÖRE UPPRUSTNING
SKALA 1:100

Sektion: VÄSTRA VALVET
UTFÖRANDE EFTER
UPPRUSTNING.
SKALA 1:100

Efter I. Slottner, Fastighetskontoret
1981 07 28

1. Bef. plattor
2. Grus
3. Dräneringsrör
4. Fuktisolering "Bituthene".
5. Armerad betongplatta

A - A Detalj Skala 1:20